

KCS – Keratoconjunctivitis sicca “Tørre øyne”

Hva er KCS:

KCS er en av de vanligste øyesykdommene hos hund, og skyldes problemer med produksjon av tårevæske. Betegnelsen KCS brukes ofte som en betegnelse på tørre øyne, noe som ikke er helt korrekt. KCS er en betennelsestilstand i hornhinna, noe som er en typisk sekundær lidelse av for lav eller ingen tåreproduksjon.

Tilstanden kan være forårsaket av både kvalitativ defekt (feil sammensetning i tårevæsken) og kvantitativ defekt (for lite eller ingen tårevæske enten fordi det ikke produseres nok, eller fordi det er noe feil med tilførselen av tårevæske til øyet). Tårer er viktig for et sunt øye. Det produseres tårevæske i flere kjertler i øyet og væsken fordeles ved at hunden blunker. Tårevæsken lager et beskyttende lag på øyets overflate og sørger for at urenheter ikke fester seg. Væsken tilfører hornhinnen næring og oksygen samt inneholder stoffer som forebygger infeksjoner i øyet. Om et tørt øye ikke får tilført kunstig fuktighet, så blir øyet tørt, rødt sårt og irritert og øyeinfeksjon er da en typisk sekundær lidelse.

Hva er årsaken til for lav/ingen tåreproduksjon:

Flere faktorer kan innvirke på tåreproduksjonen. Arv er selvfølgelig en faktor, mangelfullt eller underutviklet tårekjertel, skade, nerveskade, sykdom, legemiddelpåvirkning (særlig sulfapreparater), kirurgisk fjerning av tårekjertel ved tredje øyelokk (gjelder for eksempel hunder som har hatt cherryeye og som har operert bort tredje øyelokk og tårekjertelen) og hormonforandringer (løpetid, drektighet og innbildt drektighet) og autoimmune lidelser (feil i immunforsvaret).

Chinese Crested er en av de rasene som anses å være predisponert (arvelig disponert) for for lav tåreproduksjon.

Symptomer og diagnostisering:

Selv om tørre øyne er en av de vanligste sykdommene på hund så blir den ofte feildiagnostisert som en uspesifikk eller bakteriell infeksjon. Om man er i det minste tvil om at en hund har lav eller ingen tåreproduksjon, så insisterer på at veterinæren måler tåreproduksjonen på din hund. Dette er en enkel undersøkelse hvor man putter en type ”papirremse” inn på øyet og måler hvor langt oppover denne fukten fra øyet trekker seg på 1 minutt.

0-9 : Alt for lav/tørt øye

10-14: Lav

15 og over: Normal

Tegn dere skal være veldig oppmerksom på er:

- Øye som ligger litt lengre inn i øyehulen enn det andre.
- Hund som kniper med øyet, eller stadig er oppi det med labben
- Øye som ikke er klart og rent.
- Øye som ser rødt og sårt ut.
- Stadig tilbakevendende øyebetennelse
- Nesebrusk som ser tørr og krakkelert ut

Behandling og prognoser:

Behandling av lidelse er litt avhengig av årsaken.

- Skyldes lidelsen feil i immunforsvaret vil det mest sannsynlig ramme begge øyne, selv om det i starten er bare på ett, og dette vil være en varig lidelse.
- Om det er en hund med ett normalt øye og ett øye med for lavt eller ingen tåreproduksjon og dette ikke endrer seg over tid, så skyldes det mest sannsynlig mangelfullt eller underutviklet tårekjertel på det øyet hvor tåreproduksjonen er for lav eller borte, og det vil også da være en varig lidelse.
- Skyldes det hormonforandringer som for eksempel løpetid, vil tåreproduksjonen som oftest normalisere seg igjen i hormonelt rolige perioder.

- Skyldes det legemiddelpåvirkning vil det som oftest rette seg en stund etter at man sluttet med medisiner, men ikke alltid.

Mistenker man at tåreverdiene er påvirket av sykdom, legemidler, hormoner ell er det svært viktig at man venter en stund og sjekker på nytt, slik at man får avklart dette.

Men uansett årsak og varighet så må tilstanden behandles til den enten går over eller for resten av livet. Å holde øyet rent og fuktig er helt avgjørende for at hunden skal ha det godt.

Å ivareta en hund med nedsatt tåreproduksjon eller tørt øye handler mest om gode rutiner, og det er ingen omfattende eller tidkrevende jobb

Tisper som har tørt øye/lav tåreproduksjon er gjerne noe mer plaget rundt løpetid pga hormonforandringer i tillegg.

Når en hund med tørt øye/lav tåreproduksjon er ute i varmt vær og/eller vind kan det også være lurt å smøre noen ganger ekstra i løpet av dagen. Samme om vinteren når det er varm og tørr luft innendørs.

Og en hund med tørt øye/lav tåreproduksjon (for så vidt også en hund med helt normal tåreprod) legges i narkose eller bedøves så smør øyet veldig godt først. Bedøvelse/narkose synes å påvirke slik at øye blir tørrere.

I enkelte tilfeller har man operert og lagt spytt fra spyttkjertelen opp i øyet, men dette har svært varierende effekt, og selv om effekten blir bra i starten, avtar den ofte med tiden.

Spytt har også et annet innhold enn tårevæske.

Man kan også, dersom man ikke får ønsket resultat av stell og tilførsel av kunstig tårevæske velge å operere ut øyet.

Stell av øye med nedsatt eller ingen tåreproduksjon.

Morgenstell: Drypp et par dråper natriumklorid/øyeskyllevæske inn på øyet. La hunden blunke noen ganger slik at vannet skyller øyet. Bruk en q-tips og fjern all skit og puss som er inne på øyet. Smør med Optimune. Vent 5-6 minutter og ha så inn Lubrithal på øyet.

BEGGE øyne skal stelles likt, ikke bare det med nedsatt tåreproduksjon.

I løpet av dagen så dryppes litt Lubrithal inn på øyet slik at man hele tiden holder det fuktig og greit. Om det er puss på øyet i løpet av dagen så skyll det ut med natriumklorid, og legg på igjen Lubrithal. Om hunden kniper med øyet, eller øyet ser mindre ut enn det andre, så smør en gang ekstra.

Kveldstell: Samme som morgenstellet.

Om man er flink til å holde øyet fuktig og rent, så er det sjelden hunder med for lav tåreproduksjon får problemer, **men passes det ikke på så kan det gi øyebetennelser, fryktelige smerter og i verste fall blindhet.**

Om øyet skulle bli rødt og sårt så kontakt veterinær, og få medisiner mot infeksjonen. Husk at selv om hunden behandles med medisiner mot infeksjon skal det daglige stellet utføres som normalt.

Avl, arvelighet og arvegang:

Arvegangen og grad av arvelighet er ikke kjent på denne sykdommen, hverken på vår rase eller andre, men arv er nesten alltid en medvirkende årsak på alle defekter og lidelser.

Hunder som har fått påvist tørre øyne, på ett eller begge øyne, skal ikke brukes i avl. Kombinasjoner som har gitt tørre øyne på ett eller flere avkom skal ikke gjentas.

Kombinasjoner som blods/slektsmessig er svært like som kombinasjoner som har gitt tørre øyne skal ikke gjøres.

Dersom det kommer flere avkom etter samme hanne/tispe i flere forskjellige kombinasjoner bør det tas en vurdering på om man bør fortsette å bruke den hunden i avl. Samme gjelder de familiære linjer hvor det dukker opp unormalt mye tørre øyne på svært nære slektninger.

Diverse:

Hos noen valper ser man med en gang de åpner øyet at "noe" er feil.

Det kan være at det er puss som har en verkaktig farve og konsistens ligger i øyet når det åpnes.

Oftest blir disse valpene da behandlet mot øyebetennelse.

Man vet at valpers tåreproduksjon ikke er ferdig utviklet på tidligst ved 6 mnd alder, så det å behandle med antibiotika for øyebetennelse på så små valper (egentlig valper yngre enn 6 mnd) frarådes, om det ikke er absolutt nødvendig.

Dette fordi at man vet at antibiotika kan påvirke tåreproduksjonen i negativ retning, og det kan se ut som om man ved å behandle så små valper med antibiotika kan ødelegge tåreproduksjonen helt eller delvis.

Være svært nøye med å holde øyet rent og fuktig, men dersom dette ikke hjelper må man kanskje da behandle mot øyebetennelse.

Kildehenvisning: "Veterinær oftalmologi" – forfatter Professor Ellen Bjerkås